

VOORBLAD

Voorstel aan de Raad

Registratienummer: Z/19/028954/118912
Datum collegebesluit: N.v.t.
Datum commissievergadering: 21 februari 2019
Datum raadsvergadering: 4 april 2019

Soort Voorstel: Adviesnota
Onderwerp: Grip op gemeenschappelijke regelingen
Portefeuillehouder: Wethouder Cramwinckel
Programma:

Kernboodschap: Voorschoten neemt deel aan zeven gemeenschappelijke regelingen. Deze gemeenschappelijke regelingen behartigen één of meer bepaalde belangen van de gemeente op verschillende taakgebieden, van beleid tot uitvoering. Voorschoten levert een soms substantiële geldelijke bijdrage aan deze regelingen, die ieder jaar een begroting opstellen en deze aan de raad voorleggen voor het geven van een zienswijze. Hoewel er vooral voordelen zijn van deze samenwerkingen, is een groot nadeel dat de raad minder of weinig grip heeft op wat er in zo'n regeling gebeurt. Een werkgroep uit de raad heeft zich gericht op het vraagstuk hoe de raad meer grip kan krijgen op gemeenschappelijke regelingen en doet daartoe een aantal voorstellen aan de raad, zoals een dynamisch dashboard en het instellen van rapporteurs.

Bijlagen:

1. Voorbeeld dynamisch dashboard
2. Literatuurlijst
3. Kamerbrief Ollongren juni 2018

Beslispunten

1. Het college op te dragen een dynamisch dashboard voor gemeenschappelijke regelingen te ontwikkelen. Dit aan de raad te presenteren en twee keer per jaar de raad actief te informeren over de ontwikkelingen aan de hand van het dashboard.
2. Voor de gemeenschappelijke regelingen Holland Rijnland, RDOG en WODV twee en voor de BSGR en ODWH één rapporteur aan te stellen. Deze worden aangewezen door het presidium.
3. Het college op te dragen schriftelijk en mondeling aan de besturen van de gemeenschappelijke regelingen kenbaar te maken dat de raad eerder in het besluitvormingsproces betrokken wil worden. Dat moet gebeuren door het aanbieden van kadernota's. Het bestuur wordt uitgenodigd voor het geven van een toelichting op de kadernota. Daarnaast wil de raad actief geïnformeerd worden middels informatiebijeenkomsten. Tot slot worden de besturen van de gemeenschappelijke regelingen verzocht agenda's en stukken voor portefeuillehouders- of algemeen bestuursvergaderingen tijdig bij de gemeente aan te

leveren zodat de raad tijdig de gelegenheid krijgt om aan de AB-leden input mee te geven.

4. Het college op te dragen de raad in de gelegenheid te stellen relevante vergaderingen van gemeenschappelijke regelingen middels oplegnotities voor te bespreken.
5. Het college op te dragen de raad actief te informeren over en betrekken bij andere samenwerkingen, zoals Hart van Holland.
6. Te onderzoeken of en op welke wijze aan een pilot van het Ministerie van Binnenlandse Zaken deelgenomen kan worden.
7. De griffie te verzoeken de provincie uit te nodigen voor een toelichting op de rol van de provincie bij het toezicht op gemeenschappelijke regelingen.

Relatie met:

☐ Agendapunt: *(bijv. een aangehouden stuk of een stuk wat nog moet komen of al geweest is)*

☐ Toezegging:

☐ Amendement/motie:

☐ Schriftelijke vragen:

Adviesnota aan de Raad

Onderwerp

Grip op gemeenschappelijke regelingen

Aanleiding

Voorschoten neemt deel aan zeven gemeenschappelijke regelingen. Deze gemeenschappelijke regelingen behartigen één of meer bepaalde belangen van de gemeente op verschillende taakgebieden, van beleid tot uitvoering. Voorschoten levert een soms substantiële geldelijke bijdrage aan deze regelingen, die ieder jaar een begroting opstellen en deze aan de raad voorleggen voor het geven van een zienswijze.

Hoewel er vooral voordelen zijn van deze samenwerkingen, is een groot nadeel dat de raad vaststelt minder of weinig grip te hebben op wat er in zo'n regeling gebeurt. In de meeste gevallen zijn raadsleden niet vertegenwoordigd in de bestuurlijke organen van een gemeenschappelijke regeling. Dat maakt dat deze meer op afstand van de raad staan en men niet voldoende grip heeft. Dit wordt nog versterkt wanneer de raad een concept begroting ontvangt voor het geven van een zienswijze. En dat dan vaak blijkt dat er meer geld van de gemeente gevraagd wordt. Het idee ontstaat al snel dat de raad wordt geconfronteerd met een voldongen feit. Een irritatie-factor is voorts hiermee bovendien nogal eens in een laat of zeer laat stadium geconfronteerd te worden.

In het voorjaar van 2018 kreeg de raad een aantal begrotingen aangeboden waarin om een extra bijdrage werd gevraagd, terwijl onvoldoende duidelijk was wat de reden hiervoor was en het tijdstip van presentatie zodanig was dat de facto bijsturing niet mogelijk was. Toen is door de voorzitter van de commissie B&B geopperd om te werken aan het krijgen van meer grip. Wethouder Cramwinckel heeft voorgesteld met een groepje raadsleden hierover na te denken. Met instemming van het presidium is toen een werkgroep ingesteld met de volgende leden: Cees Bremmer (voorzitter), Adriaan Andringa, Ad de Graaf en Marcel Cramwinckel.

Deze werkgroep is een drietal keer bijeengewees. Tijdens de eerste bijeenkomst is de scope van de werkgroep bepaald. De werkgroep is technisch van aard en richt zich op het 'vraagstuk hoe de raad meer grip kan krijgen op gemeenschappelijke regelingen'. Het onderwerp 'regio' of 'regiokeuze' maakt hiervan geen onderdeel uit. Op basis van verschillende literatuur (zie bijlage) is gesproken over oplossingsrichtingen waarover de raad een besluit zou kunnen nemen.

De werkgroep heeft nagedacht over welke oplossingsrichtingen het best werkbaar zijn en komt tot de volgende voorstellen:

1. Dynamisch dashboard: In zijn rapport 'Grip op samenwerking' uit 2014 doet de Rekenkamercommissie WVOLV aan college en raad de aanbeveling om een zogenaamd 'dashboard' op te stellen. Dit dashboard geeft een overzicht van alle gemeenschappelijke regelingen waarbij informatie wordt verstrekt over het onderwerp van de samenwerking, motieven voor de samenwerking, de gekozen partners en de vorm, taken en bevoegdheden, doelstelling, kosten en de status van de samenwerking. Het doel van zo'n dashboard is dat de raad geïnformeerd wordt en tijdig kan signaleren wanneer er iets mis gaat. Het college heeft de uitwerking van deze aanbeveling opgepakt. En binnen de Werkorganisatie Duivenvoorde wordt al gewerkt aan een dynamisch dashboard (voorbeeld zie bijlage). De werkgroep stelt voor om, naast de gegevens die het dashboard nu bevat, hieraan de agenda van de betreffende regeling toe te voegen. Dit zodat een overzicht ontstaat van

de onderwerpen die in het komend jaar aan de orde komen en desgewenst tijdig vanuit de raad kan worden gereageerd. Deze agenda is voortschrijdend en wordt periodiek herijkt.

** De werkgroep stelt voor dat de raad het college opdracht geeft dit dashboard verder te ontwikkelen en dit aan de raad te presenteren. De raad kan dit dashboard gebruiken om periodiek te controleren en evalueren. Al eerder heeft de raad besloten het door de RKC opgestelde afwegingskader te gebruiken bij het aangaan van nieuwe samenwerkingen. De werkgroep stelt voor het dynamisch dashboard voor alle gemeenschappelijke regelingen op te stellen.

2. Rapporteur(s) in/uit de raad: Om de betrokkenheid van de raad bij gemeenschappelijke regelingen te vergroten, stelt de werkgroep voor zogenaamde rapporteurs uit de raad aan te wijzen. Zij krijgen als taak de hun toegewezen gemeenschappelijke regeling te 'volgen', d.w.z. zo veel mogelijk publiek openbare vergaderingen bijwonen, informatie vergaren en de raad daarover informeren. Dit laatste kan gebeuren door dat te doen bij het vaste agendapunt op iedere commissievergadering: terugkoppeling gemeenschappelijke regelingen.

** Het lijkt de werkgroep het meest efficiënt om voor een aantal gemeenschappelijke regelingen één of twee rapporteurs aan te wijzen om de werklast te verlichten en onderling afstemming en overleg te bevorderen. Er zijn 7 gemeenschappelijke regelingen. Eén daarvan, het Inkoopbureau H10, is een bijzondere vorm gemeenschappelijke regeling. Deze heeft geen AB en DB, maar een directeur en bestuur. Dat maakt dat de vergaderingen niet openbaar zijn en dus niet bijgewoond kunnen worden door raadsleden. Hiervoor een rapporteur aanstellen kan dus niet. Over de H10 moet het college de raad dus adequaat informeren.

Er zijn twee gemeenschappelijke regelingen die naar hun aard meer uitvoerend zijn, te weten de Belastingssamenwerking Gouwe Rijnland (BSGR) en de Omgevingsdienst West Holland (ODWH). De werkgroep stelt voor dat bij deze regelingen één rapporteur wordt aangewezen, die alleen rapporteert over bijzonderheden die bij deze regelingen spelen, zoals bijvoorbeeld het project van de gegevensdatabase bij de BSGR.

Tot slot is er nog de Veiligheidsregio (VRHM). Deze behartigt vooral gemeente overstijgende belangen die te maken hebben met branden, rampen en crises. De beleidsinhoudelijke invloed van de gemeente is hier beperkt. Daarom wordt voor deze regeling geen rapporteur aangewezen, maar wordt de burgemeester verzocht de raad actief hierover te informeren.

Rapporteurs worden dus aangewezen voor: Holland Rijnland, Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg en de Werkorganisatie Duivenvoorde, twee voor elk. En één voor Belastingssamenwerking Gouwe Rijnland en Omgevingsdienst West Holland.

In Holland Rijnland zijn raadsleden als AB lid aangewezen. Om rolvermenging te voorkomen zijn de AB leden, zijnde raadsleden, niet automatisch ook rapporteur.

3. Besluitvormingsproces:
Zoals hierboven beschreven, leeft bij velen in de raad de indruk, bij het geven van zienswijzen op begrotingen (= het officiële besluitvormingsproces), onvoldoende en niet

tijdige informatie te hebben voor een goed besluit. Stukken worden vaak laat aangeleverd, zodat bespreking in een vergadering soms onmogelijk is. Dit is een blijvende ergernis en de late aanlevering getuigt ook niet van het serieus nemen van de deelnemende gemeenten. De context van de stukken is vaak ook onhelder, kadernota's worden vaak niet aan de raad voorgelegd, terwijl deze volgens de Wet gemeenschappelijke Regelingen artikel 34b wel aan de raden verstuurd moeten worden voor 15 april. De wet geeft de raad geen bevoegdheid om hierover een zienswijze te geven, maar dat is wel wenselijk omdat de raad over de begroting wel een zienswijze mag geven. In 2018 is de raad geconfronteerd met verhogingen van de bijdragen, die als een verrassing kwamen. Een gebrek aan grip op de financiën wordt ervaren.

**** Om dit besluitvormingsproces te verbeteren stelt de werkgroep het volgende voor:**
De raad draagt het college op om in eerste instantie middels een brief aan alle gemeenschappelijke regelingen kenbaar te maken wat de wensen vanuit Voorschoten zijn: dus meer en tijdig kadernota's aanbieden voor het geven van een zienswijze. Het bestuur of de directeur van de gemeenschappelijke regeling wordt uitgenodigd in de commissie of raad om een toelichting te geven op de kadernota en vragen te beantwoorden. Daarnaast wil de raad actiever geïnformeerd worden via bijvoorbeeld informatiebijeenkomsten. Deze zouden door de gemeenschappelijke regelingen zelf georganiseerd kunnen worden aan het begin van een nieuwe raadsperiode, zoals in 2018 ook is gebeurd. Dit zou halverwege de raadsperiode nog eens herhaald kunnen worden. Met deze maatregelen wordt de raad eerder in het proces betrokken zodat hij gelegenheid krijgt om te sturen op de kaders, ook de financiële.

In deze brief kan er dan nogmaals voor gepleit worden, dat de stukken tijdig bij de gemeente worden aangeleverd.

Omdat het college voor de besturen van de gemeenschappelijke regelingen een gesprekspartner is in diverse formele en informele vergaderingen en overleggen en er dus meerdere contactmomenten zijn in een jaar, wordt het college daarnaast ook opgedragen deze wensen mondeling voor het voetlicht te brengen.

De raad draagt het college op de raad in de gelegenheid te stellen de AB vergaderingen van de gemeenschappelijke regelingen in commissie- of raadsvergaderingen middels een oplegnotitie voor te bereiden.

4. Informele kant besluitvormingsproces: het is aan raadsleden zelf om actief te zijn in het informele circuit rond de gemeenschappelijke regelingen. De rapporteurs kunnen hier ook hun rol pakken. Deze oplossing gaat uit van een eigen verantwoordelijkheid van raadsleden om meer betrokkenheid te tonen. Van belang is dat fracties goed en tijdig onderling naar elkaar terugkoppelen.
5. Verbinding Rijk/provincie:
Minister Ollongren heeft in een kamerbrief in juni 2018 aangekondigd dat zij gemeenteraden in staat wil stellen meer grip op de controle van gemeenschappelijke regelingen te krijgen, zie bijlage. Daartoe wil zij een aantal pilots starten. De werkgroep heeft gesproken over de mogelijkheden om Voorschoten aan te melden voor zo'n pilot. Twee leden van de werkgroep hebben hiertoe een gesprek gehad met de heren Bagchus en De Vries van het Ministerie van Binnenlandse zaken. Toen is gebleken dat het ministerie belangstelling heeft voor een pilot samen met Voorschoten. Hieraan kan nog

geen concrete invulling gegeven worden. Wel is afgesproken dat de heer De Vries wordt uitgenodigd voor een vervolgesprek in Voorschoten, waarin aangrenzende thema's binnen de context van de versterking van de lokale democratie ook aan de orde kunnen komen.

** De werkgroep stelt de raad voor verder te onderzoeken of deelname aan een pilot mogelijk is.

De provincie heeft een rol bij het beoordelen van begrotingen van gemeenschappelijke regelingen en heeft veel expertise op dat gebied.

** De werkgroep stelt de raad voor om de provincie uit te nodigen om een toelichting te geven op de wijze waarop de provincie toezicht houdt op de gemeenschappelijke regelingen. Er zijn contacten met de heer Van Kranen, die al heeft aangegeven bereid te zijn deze toelichting te komen geven.

Bij de hiervoor genoemde oplossingsrichtingen kan de griffie een ondersteunende rol spelen. Bij bijvoorbeeld de punten 3 en 4 kan de griffie, indien van toepassing gezamenlijk met de griffiers in bijvoorbeeld de Leidse regio, een rol spelen bij het verbinden van raden/raadsleden uit de Leidse regio voor het bepalen van gezamenlijke standpunten of zienswijzen en het voorzien van de raad van de relevante informatie die hiervoor nodig is. Dit geldt dan voor de gemeenschappelijke regelingen die deze 5 gemeenten gemeen hebben. Daarnaast kan de griffie de relaties tussen regionale onderwerpen en lokale onderwerpen zichtbaar maken, zodat de raad weet waarover in de regio besluiten zijn genomen die lokaal relevant zijn en andersom.

In de laatste bijeenkomst van de werkgroep is ook stilgestaan bij samenwerkingen die niet via de Wet Gemeenschappelijke Regelingen zijn geregeld. We noemen hier de sociale dienst die Voorschoten samen met Wassenaar en Leidschendam-Voorburg heeft en bijvoorbeeld de samenwerking in het fysieke domein Hart van Holland. De werkgroep constateert dat de raad ook niet altijd de gewenste grip heeft op dit soort samenwerkingen. Daarom stelt de werkgroep voor dat het college wordt opgedragen de raad actief over deze samenwerkingen te informeren.

Beoogd effect

Met het toepassen van deze oplossingen krijgt de raad meer grip op de gemeenschappelijke regelingen.

Met vriendelijke groeten,

Raadswerkgroep gemeenschappelijke regelingen

Besluit

Registratienummer:

Z/19/028954/118912

De raad der gemeente Voorschoten;

gezien het voorstel van de raadswerkgroep gemeenschappelijke regelingen, d.d. 4 februari 2019,

besluit:

1. Het college op te dragen een dynamisch dashboard voor gemeenschappelijke regelingen te ontwikkelen. Dit aan de raad te presenteren en twee keer per jaar de raad actief te informeren over de ontwikkelingen aan de hand van het dashboard.
2. Voor de gemeenschappelijke regelingen Holland Rijnland, RDOG en WODV twee en voor de BSGR en ODWH één rapporteur aan te stellen. Deze worden aangewezen door het presidium.
3. Het college op te dragen schriftelijk en mondeling aan de besturen van de gemeenschappelijke regelingen kenbaar te maken dat de raad eerder in het besluitvormingsproces betrokken wil worden. Dat moet gebeuren door het aanbieden van kadernota's. Het bestuur wordt uitgenodigd voor het geven van een toelichting op de kadernota. Daarnaast wil de raad actief geïnformeerd worden middels informatiebijeenkomsten. Tot slot worden de besturen van de gemeenschappelijke regelingen verzocht agenda's en stukken voor portefeuillehouders- of algemeen bestuursvergaderingen tijdig bij de gemeente aan te leveren zodat de raad tijdig de gelegenheid krijgt om aan de AB-leden input mee te geven.
4. Het college op te dragen de raad in de gelegenheid te stellen relevante vergaderingen van gemeenschappelijke regelingen middels oplegnotities voor te bespreken.
5. Het college op te dragen de raad actief te informeren over en betrekken bij andere samenwerkingen, zoals Hart van Holland.
6. Te onderzoeken of en op welke wijze aan een pilot van het Ministerie van Binnenlandse Zaken deelgenomen kan worden.
7. De griffie te verzoeken de provincie uit te nodigen voor een toelichting op de rol van de provincie bij het toezicht op gemeenschappelijke regelingen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad der gemeente Voorschoten, gehouden op 4 april 2019.

de griffier,

J. van der Does

de voorzitter,

P.J. Bouvy-Koene

